

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj:

Egész évre	4 frt.
Félévre	2 ..
Negyedévre	1 ..

A társulat minden rendű tagjai
a lapot tagdíjaikért kapják.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztárnoki —, az esetleges rekláméziók pedig a kiadólivatalnak küldendők.

Néhány szó a szülőkhöz.

(Nevelési szempontból.)

Midőn a Teremtő Adámnak társat, feleséget adott Évában, ezen isteni tény által megalapított a család, a társadalom nagy épülete. A család, a társadalom tehát isteni mű. De vajjon mi lehet az, mi a család és az ezen épült társadalomnak mint isteni épületnek tartósságot eszközöl? A ker. vallás egyedül.

Ez szelidíté meg a vad népet, ez tette nagygyá s igazán művelté a nemzeteiket. Ez a család s társadalom talpköve, alapja, mely ha megrendült, a család s társadalom pusztul, elvesz.

M. történéhetik, mint fájdalom többször mármeg is történt a történelem tanubizonyosága szerint hogy a társadalom biztosító alapja, a vallás, sarokba szerített, mellőztetett, elferdített, szóval szükségtelennek képzeltetett, de azok újból a történelem bizonyosága szerint, kik a családból a vallást kiirtották — a borzasztó eredmény szemlélésekor feljajdultak s búnbánólag kiáltottak fel, belátva az emberi ész tehetlenségét vallás nélkül: — „Igen, igen, — igaz, mit a kath. egyház mond: vallás nélkül nem állhat fenn a társadalom, nincs biztonság!”

Es vajjon hányszor ismétlődött ezen elismerés az egyház áldásos működése óta? Minden században ezerszer és ezerszer.

Ezen elismeréssel adóztak egyszerű polgárok, tudósok, fejedelmek és állambürokrata. Ha azt akarjuk tehát, hogy a társadalom erős, szilárd legyen, mire kell törekedniük? Vallásos polgárokat nevelni a társadalomnak.

De ki adja a társadalomnak a polgárokat? Kiknek gondja alatt ver gyökeret és fejlődik a vallás erkölcsösség szép erénye? Nem másoknak, mint a szülőkhöz gondja alatt:

A szülőktől függ tehát a polgárok erkölcsös, vagy

erkölcstelen volta s következeskep a társadalom boldog, vagy boldogtalansága. Igaz, hogy vannak iskolák s nevelő intézetek, de ezekben a szülők által elhíntett s talán ki is kelt mag csak tovább fejlesztetik. A mely irányban neveli a szülő gyermekét, oly irányban fog az később is maradni. Ha ez így van, Isten és haza szigorúan hív fel minden szülőt, hogy szülői kötelességéről meg ne feledkezzék; megne feledkezzék, mert a gyermeki szív olyan, mint a hajlékony viasz, mely mindenféle alakot felölthet zsenge korában, de ha egyszer valamely alakot már felvett, azt később megkeményedve, nehezen fogja megváltoztatni; olyan az, mint a kertben tenyésző kis fa sarjadék, melyet míg gyenge mindenfelé lehet hajlítani, görbén is nőhet, egyenesen is, de ha görbén talál nőni, mint Paulai szent Vincze mondja — nem a fa, hanem a gondtalan kertész az oka; így a gyermeki szív ferde kinövésének is a szülő az oka. Azért mondja szent Agoston: „Ti szülők! apostolai vagytok gyermekeiteknek, házatok pedig templomok és ha mi tartozunk vigyázni rájuk, számot adni az ő lelkeikről, mennyivel inkább tartoztok ti anyák! anyák! kikre különösen bízott az ő nevelésök.”

A társadalom nyög a szülők által okozott hibák kinövése alatt, melyek erkölcsünk egyszerűségét tönkre teszik, tisztaságát beszenyezik s általános fölajdulásra kényszerítik a józanul gondolkozókat, kik a jelen körülményekből ítélve a sötét jövő képét látják maguk előtt. Vajjon fölemelkednek-e valahára, a szülők nevelési hivatásuk magaslatára? Felfogják-e azt, hogy egy nemzet reményvirága van kezükben, melyek hogy gyümölcsöt hozzanak, jó ápolást igényelnek. Hiszen a virágoknak gyümölcs nélkül kevés az értékük, legyenek bár mily szépek, ha leszakítottak, rövid szépségök és életök. A nem-

zet reményvirágai is, ha az erkölestelenség számumjától letiportatnak, csak pohárbeli virágok lesznek, melyek nem sokat érnek. Az ilyenektől gyümölcsöt nem várhatunk, tőlük semmi jót nem remélhetünk, remény nélkül pedig oh mily szerencsétlen minden!

Vannak szülők, kik szülői kötelemüket látszólag hiven teljesítik, mindig csak jót igyekeznek gyermekeik szívébe esepgetetni szavuk és példájuk által rosz társaságtól óvják őket; de midőn gyermekük olvas, vagy foglalkozik, eszükbe sem jut utána nézni, mit olvas, mivel foglalkozik?

Ne gondolják a szülők, hogy gyermekek mind csak tankönyvet s jót olvasnak, mert ha rájuk nem ügyelnek, ezeket minél ritkábban olvassák, hanem előveszik a mostani század ugynevezett „szép-irodalmi termékeit“, pedig oh mi sokszor nem szép, hanem megvetendő szennyes munkák azok. Főleg a regény-olvasás a mai ifjúságnak szokott foglalkozása elannyira, hogy a tanuló tanulásra szánt idejéből nem egy órát lop el, csak hogy regényt olvashasson. A nem tanuló pedig nappalát, sőt még éjjelét is neki szenteli, s a szülő ez megengedi, mert hisz abból sokat tanul s művelődik, gondolja. De mit tanul az ifjúság a regény-olvasból, fejtegetjük-e? Ne! Feleljenek erre mindazok, kik tudják, mily sok bünt tanultak a rosz könyvekből, miket, ha azokat nem olvassák, tán soha sem ismertek volna meg! Ugyan mi is a mostani regényírók legtöbbjének igyekezete? Pénzt ker-sni. De demoralizálni a társadalmat, oly műveket írván, melyek tele vannak sensatiosus eszményekkel, tarka kalandokkal, érdekesítő helyzetekkel, a legaljasabb bűnöknek a legmeztelenebb festésével s mindennel, mi a szemérmert a vallást, az igazán szép iránti fogékonyt sérti, előli, az erkölesi érzületet megkérgesíti, csak a fantasiának, az idegeknek nyújt folytonosan izgató tápanyagot, hogy repüljön az élet s hervadjon a talán már letörött virág hamarabb. Ilyen a mai regény-csarnok, tehát mit tanulhat belőle az ifjúság? Megtanulja bámolni a bűnben az ügyességet, a kalandszerű élet képzelt kellemeit, a bünt s az erköles terén a veszedelmet.

És ez nem is lehet másképp, mert a mai frivol regényirodalom terjesztője a vallástalanságnak s fő-törekvése, az embert Isten eszméjétől elválasztani. Sokan nem látják be a veszedelmet, nem „mert a sötétség fiai az ók nemökben okosabbak a világosság fainál“; oly bámulandó szép rózsabokort képesek festeni, hogy a szemlélő nem veszi észre a tövénél

lappangó kigyót, életének gyilkosát. Így szólnak: olvasson a gyermek, művelődjék, hisz okos emberek írták azokat, olvasson! rendezze be jövőjéek irány eszméjét az okos emberek leghelyesebb tapasztalatai szerint. Olvasnak is, nem kell nagy ösztönzés. De hogy járnak? megmondom. Indiában van egy virág; a méhek legédesebb mézet szívják belőle, de az emberek, kik belőle esznek, meghalnak.

Oh hány ifju veszíti el nemcsak lelki, hanem testi életét is a regények édes, de mérges méze miatt! Nem gyermeknek való a kés; nem az ifjúságnak való a regény — mert halálosan mérges. De miért is írnak a regényírók úgy, a mint írnak? könnyű eltalálni. A tulusigázott eszmékben gazdag művek kapósa, tehát több a jövedelem az ilyenek után. Továbbá az írók közül sokan, fájdalom tán igen sokan a materialismus és rationalismus elveinek hódolnak, tehát már elveiknél fogva ostromolják a vallást, egyházat s papságot, mivel elveik az erköles örök elveivel össze nem egyeztetethetők. Az erköles-tan korlárokat szab a rosszra hajlandó ember elé, az erkölestelen író pedig, szabad tért enged a bűnnek, ha más okért nem, csak azért is, mert nagyobb közönséget nyer magának — s nagyobb a haszon. Az effélék meg is teszik hatásukat a társadalomban, megtanítják az egyéneket azon utak és módokra, mikép lehet telebarátunkat vagyónától megfosztani, a barátságot önjavukra kiaknázni, a honszeretetet önérdék alá vetni, a vallást az erkölesöt oly eszméknek tekinteni, mint melyek a felvilágosult (?) kor keretébe nem valók.

A regény fantastikus képeivel megtömött ifju kilép az élet színpadjára s ott is regényt követel a rendesen legördülő időtől: mindent rózsaszímben lát és ohajt látni s ha az élet rendes folyása szerint a fájdalom prózájával találkozik, beáll a csüggedés, majd a kétségbeesés s végül az öngyilkosság! Haza hol a te remény-virágod?

A rosz könyvek olvasása ép oly káros az erkölesiségre, mint a rosz levegő az egészségre. Mi erköles nélkül az ifjúság? Oly virág, melynek gyökerét fér-g emészttette. Pinczébe zárt virág, mely teng-leng sáppadó leveleivel.

A növény világnak azonban fótulajdona, hogy a világító, áldó nap felé fordul. Életünk napja Isten nélküle nincs élet. Ó hozzá kell irányítani az ifjúságot vallásos könyvek által. A jó Isten a napot tette a csillagvilág központjává; szívünknek pedig — önmagát. A nap, ha kimozdítatnék helyéből, az összes csillagzat egy nagy chaosba bonyolódna;

tépjék ki az ijeség szivéből rosz könyvek által Istent, s a legrémesebb vérfürdőbe fullad a haza reménye.

Kedves szülők! ha még oly szerencsések vagytok, hogy magzataitokon nem kell sirnotok, ha még nem voltatok kénytelenek őket büntető törvényszék előtt látni, — ha még nem kellett fájdalomkönyvet hullatnotok korán sirba szált reményetek fölött, hogy ily keserű napra soha se ébredjete, idejekorán vigyázva neveljete Nézzétek meg, fiatok s leányotok mit olvas? Dobjátok tűzre, ha házatoknál rosz könyv van, mert méreg az, mely gyermekeiteket megöli. Félre a közönyvel s fogjátok fel a helyzetet! míg ezt nem teszitek, míg az ébredés lobogóját ki nem tűzitek, addig virulásra, jobblétre ne számítsatok, mert „minden ország talpköve a tiszta erkölcs, mely ha megvész, Róma ledől s rabigába görnyed!”

S z e k e r e s J á n o s,
lelkész.

Az „igazság”.

Szende igazság! mért, s hova rejtőztél el a földön?:
Düszgazdag s nyomorult koldus sóhajta naponként.
Nüesen züga a földnek, a mit ez a hang be ne járna.
S e panaszos hangok választ nem nyernek a földön...
Nem nyernek? . . . De igen! keseregve kiáltja az árva
S a haragos nép ajka imigy dörg: „nüesen igazság!”
Nüesen igazság? . . . így töprengve időztem az erdő
Arnyas fái alatt szép nyári napon. Lepihentem.
Nagy terebélyes tölgy üde lombkoronája bolintott,
Olykor a langyfüvalom sóhajására fölöttem,
S a lombok rezgéseiből csoda-szálak eredvén,
Szempilláim előtt ily álomképbe szövődtek:

Rengeteg ős erdő közepén futa végig az utam
S bolyongásom közt mohosult kőszikla tövében
Egy csodaszép alakot pillantottak szemeim meg.
Csillagtűz ragyogott szemem, melyekből a könyvek
Arként hulltak alá szüzi bőszin öltözetére.
Meglepetésemben csak alig jött szó ajakimra . . .
Mennyei szül! szólj, mondd: ki vagy és szivedet mi kinozza?
Részvétellel kérdém meghatva a bús jelenettől.
— En vagyok, így zokogá a szép szül, én . . . az igazság,
Ki csak azért szálltam le az égből, hogy a halandót
Boldoggá tegyem a földön s kalauzza lebessek
égi hazája felé . . . Hajdan millió követőm volt,
S vértükkel tanusították büségük irántam.
Most egyedül vagyok itt! . . . én elhagyott lealázva,
Kormányzók körből kitaszitnak, — még az igazság
Termeiben sincs hely számomra, . . . mi több a családok

Szentélyéből úgy, valamint a hitvesi szivből
Is kireszkettetek. Hát így menekültem e zügba,
Hogy bücsüt vegyek itt a gögös földi göröngyitől
S visszaemlekedjem . . . fel az égbe, a honnan eredtem.

Mennyei szül! ne siess közülünk, ne siess el a földről —
Esdettem szomorún; — ha te itt hagysz: oh a halandók
Önkény s ármánytól zaklatva nyomorba veszendnek;
Artatlan vér fog fel az égbe kiáltani; itt lent
Védtelenek, gyengék panasztól hangzik a nagy föld.
S a bosszú letiportaknak hallatja nyögését . . .
Oh ha varázs-szárnyat tudnál nekem addig is adni,
Mig kiszemelt tereken sürgötném visszahívásod:
Egyszeriben hoznék vigaszodra s a föld örömére
Hirt, hogy trónusodat hol foglalhasd szaporán el.
Legyen a mit kívánsz! — sóhajta a szül zokogás közt.

Most magam úgy érzém, hogy a légben a legrohanóbb szél
Messze maradt tőlem, míg elértem a nagy hatalomhoz,
Hol letiport népjog jaja hangzik: a cziparolatába.
Kérdem az udvari főntől: — Nem térhet-e vissza
A kitűzött szent szül, a kiért milliók jaja sir itt? —
Fejesőválya felett: — Az igazságot, ha derék is,
Itt megfürni bajos; számúzi szülötte is innét.
Bámultan kérdém eszavára: „szülötte” — Hogy értsem?
— Ugy — felelé ő, — mert az igazság gyűlöletet szül.
Jaj, ki ez udvarban meg akar telepedni manapság
Önkény szülte szeszély szavain kell csüggni eszének . . .
Néma legyen szive, mert rosznak kell mondani a jót,
S hogy ha követik, majd jónak bizonyítani a roszat.
Meglüht bennem a vér. — Noha így van, nincs lakod itten
Oh szent szül! sóltam keseredve. Siettem a biztos
Helyre, hol e szép szül neve szent . . . Ide csak befogadják!

Törvényszéki terembe jutok, hol az özvegy ügyében
A beadott kérést éivette imigyen itétek:
— A gyilkos vétkes tettet követett el ugyan; de
Indulatosságból eredett tettére tekintve
S arra, hogy ő ura volt a megöltnek: nincs joga kérni
Hátra hagyottainak vérdíjt avagy évi segélyezést. —
Sügom a bírának: hason ügyben rég nem eképen
Hcztak itéletet itt, míg helyt foglalt az igazság . . .
Adják vissza helyét! hova menjen az, itt ha kitiltják!
— Menjen — ez a válasz — hova tetszik, tán a sötét kor
Szégyen bélyegezett törvényei zord idejébe
Vissza, midőn fejekért fejeket megitélni divat volt.
Mostan a böles törvényszakaszkok két szarva kiképzett
Bírák ujjai közt forgatva határoz a jogban. —
Haj! most értem már a modern humanizmus előnyit:
Hogy rablőgyilkos gonoszok seregét palotákban
Mig dédelgetik: a kirabolt és gyászba borított
Arva család orvul megsebzett tagja nyomorban
Sínlődhet. Csak még dobszó ne ragadja el ettől
Azt is, a melyre ma még betegen hajthatja fejét le . . .
Oh hova sülyedtünk! igazad volt szende igazság!
Suttog sejtelnem. De talán a családi körökben
Lelni fogok menedékhelykép nekem egy kicsi zügot!
Egyszerű kis lak előtt álltam meg. Szép faragású
Utcái nagy kapuján repdesve enyelgtek előttem —
Vagy csalogatták tán be szelidke galambok. Ez a hely

Már az igazságé! . . . ezt sejtve siettem a lakba.
 Haj, de a csalfa remény e helytt is mint keserít el!
 Csüggesztett fővel hallgatja a gazda nevének
 Bús panaszát, s a mődön a ravasz testvére tekint fel:
 Sirva fakad . . . Hát ily keserűséget mi okozhat? . . .
 Semmi egyéb: jótállt testvére ügyében a gazda,
 Es a bukásban okos testvér jövedelmei ezért
 Félretevén mostan dűbszóra keríti e telket.
 . . . Borzasztó! csakugyan nincs oh szent szűz lakod itt lent.

Hyen gondolatok közt érkeztem ki a város
 Mellett elterülő temető közelébe, a honnan
 Női sirás hangzott: panaszos szavait kivehettem.
 Keblemet a részvét átjárta, segélyre siettem.
 . . . Egy gyászoló fiatal hügy új sírdombra borulva
 Tépte haját, s ilykép hallatta zokogva keservét:
 — Ah te egyetlenem, itt hagyta! s nem nyilhat e sír meg,
 Hogy szerető nődöt befogadja . . . lezárja örökre!

— Itten e hü szívben, ha parányi zug is, valahára
 Lettem a szent szűznek menedékhelyt — tört ki tohászom,
 S egy szomorú fűznek hűs sátra alól kémlelve figyeltem:
 Mit fog egy ott termett ifju vigaszával elérni?

— Szüntesd fájdalmad! nem keited a sirba leballtat
 Bús zokogásoddal fel — szolt s felemelte a férfi
 A sirhantra borult szép özvegyet. Ez mikor érzi
 A dalias ifju karját s betekinté szemébe:
 Búsán ereszti fejét an ak dobogó kebelére
 És a vigasz-szavakat némán halogatja tovább is:

— Oh te fölötted még egy szebb kor hajnala támad,
 Melyre a most mutatott büséged is érdemesíthet . . .
 Még én is nőten vagyok, és ha a megsiratott férj
 Hült karját akarod kieserélni enyémmel: im itt van!
 . . . Vagy mit is isgértem? haj! épen ez éj közepén kell
 Ott ama fán fűgnöm, melyet csak imént szemelék ki . . .
 Mával az év letelik, hogy sorshuzással itélten
 Ilyrüt módon kell a vetélytársért odadobnom
 Ifju életemet. . . . Hát vedd bücsümat örökre!

A nő most hevesen kebelére szorítja az ifjut
 Sigy szol: Oh neked élned kell! hallgasd csak e tervem:
 Megsiratott férjem bús arzát látom előttem
 Arczélben ha tekintele angyalom . . . Assuk a sírt fel
 S öltözetedben a hült tetemet felakasztjuk az ágra . .

Ere vetélytársad bosszúja elalszik irántad:
 Mi pedig éj idején távolba megyünk s letelepszünk
 Ott, hol ez új frigyünk örömét ki se fogja zavarni.

. . . A szót tett követé. Iszonyodva siettem e helyről
 S tértem a szent szűzhöz szomorúva megvallva előtte:

— Haj! igazad volt isteni lény, nem letem a földön
 Helyt az igazságnak . . . Ha tehát fölzállsz a magasba,
 Jöjj legalább olykor közelébe e ronda göröngynek
 S csillagos orczádat láttasd a zarnoki önkény
 Rabságába került miliók vig-szára az égből,
 Hogy a gonosz retegve tekintné megjelenésed.
 A szent szűz siró szemeit még egyszer a földön
 Meghordozva . . . csodás tüneményként szállt az egekbe.

Néztem a szép tüneményt: csillagos arcz ragyogott még
 S a fényes köduszály kiesi ivbe hajolva követte . . .
 Néztem erősebben . . . s szemeim pillái kinyiltak.

*

Álom volt mindez? . . . Van igazság itten a földön?
 Most is töprengek s kételkedve tekintek az égre.

s.

A hitehagyottak.

(Beszély.)

Prokupek Sámuelttől.

(Folytatás.)

S több napon meg is figyelte. Az oratorium ablakából
 jól láthatta, miként jelenik meg a napnak bizonyos órájában
 s miként áll órákig elmélyedve a sz. szobra előtt. Szemei
 folyton arra irányozták: olykor mintha imádkoznék, mintha
 valamit susogna. Ajkai olykor megrándulnak, szemeiben könny-
 nyek is csillognak. Ez volt minden életjel, a többiben mintha
 álló szobor lett volna.

„Ez az ember vagy kedélybeteg, vagy valami mély
 bánat martaléka”, mondá magában P. Celestin.

S valóban nem esalatozott az emberi szívet ismerő pap.
 Izidor volt ez, ki olaszországi útjában ide ért s már egy hava,
 hogy itt tartózkodik. Bejárta Rómát, megtekintette a műem-
 lékeket, melyek Rómában oly nagy sokaságban találhatóak s egy
 alkalommal estve felé a templomba lépett. Szíve még mindig
 tele érzet, az szórakozás még nem hozta meg az óhajtott
 egyensúlyt szívének. Bármennyire is iparkodott elűzni
 a múltak emlékeit, bármennyire törekedett szellemét a bús
 gondolatoktól megszabadítani, ez mindig nem sikerült, hal-
 dokló jejesécsnek képe mindig lelke előtt állott.

Szellemét a látottak nagyszerűsége és a vátozatosságok
 egy-egy pillanatra megragadták, de megindultan visszatért a
 fájo érzet, az elvesztett boldogság fölötti keserűség s akkor
 nem volt földi hatalom, mely őt felvidíthatta volna.

Szülőivel, hogy őket az aggodalomtól megkímélje, nem
 közölte ezen lelki állapotát. Minék is nekik szomorúságot
 okozni! Legyenek szülői azon reményben, hogy szórakozik
 és felejt.

A kereszténység 18 százados multjának dicső emlékei
 a vallásosság által áthatott szellemek óriási alkotásai, az élő
 hitnek kinyomata, melyekkel lépten-nyomon találkozott, oly-
 kor különös gondolatokat ébresztének fel ő benne. Tanul-
 mányozni kezdé a kereszténység történetét, kivált a keresz-
 ténység első századait. Bejárta azon helyeket, hol a keresz-
 ténység vértanuinak milliói pihentek, a katakombákat. Itt
 aztán tanulmányozhatta nemcsak a vértanuknak a történe-
 lemben példátlan jellemét, hanem egyszersmind az ő keresz-
 tény egyházat is. S itt arra a meglepő eredményre jutott,
 hogy azok az első keresztények is csak azt hitték, mit a mai
 kath. egyház tanít. A kath. egyház mai hitézikkelyeinek leg-
 kissebbike is fötalálható ott a katakombákban írásban,
 képbén.

Mise, gyónás stb. hitézikkelyek akkor is ugyanazok
 voltak, mint ma, ugyanazok a malaszteszközők is. Szemei
 előtt állott a kath. egyház csirájában a sötét katakombákban
 s künn a katakombák felett pedig nagyszerű kifejlésében.
 Felette az isteni Megváltó magasztos alakjával, jellemével
 bölcsességével, melyhez hasonlót a történelem annyi ezredéves
 multja még megközelíthetőleg sem képes felmutatni s az egy-
 ház áldásos működése, a társadalom ujászületése, a tuda-

mányok, művészetek felvirágzása az egyház szármái alatt. S miúgy bámulatra kelté őt. Összehasonlítá mindent saját vallásával. Minő szegénynek, minő elmaradottnak tűnt fel előtte a móesi törvény; minő nem isteni jellem az a Mesias, kit hitsorsosai még várnak.

A kétség szívét már rég marezangolta, mielőtt még jegyesével megismerkedett. Természeténél fogva kutató, gondolkodó elme volt, ellentétben bátyjával, ki vallással, magasabb eszmékkel nem igen törődött. Ekkor történt jegyesével a katasztrópha. Látta, miként halt meg jegyese, érezte, hogy jegyesét ama lelki felindulás vitte sírba, melyet hitének elhagyása fölött érzett. Tudta, hogy jegyese mint kath. hitvalló halt meg, hisz utolsó pillanatban is a megváltás sz. jelében bizott, remélt, ezt szorongatták hidegülő kezei. Nem esoda tehát, hogy önkénytelen működött benne az isteni kegyelem s közeledett a kath. egyházhoz.

Azon este, midőn a S. Cecilia templomába belépett, újból felülkerekedett kedélyén a komorság. Csak mintegy gépiesen, hogy a kinzó gondolatokból szabaduljon, lépett be a templomba. S ime meyei fény tárult fel előtte, tekintete a szűz szobrára esett. Mintegy megvakaltan állott meg, ne hány percig majdnem önkívületben. Lelke előtt a multból egy hasonló kép állott: jegyesének képe, midőn haldokolt. Mintha esodálatos hasonlat volna a két kép között. S akkor történt, mit megmagyarázni magának képes nem volt, de minék megtörténtéről életével kezekedett volna. Ugy látta, mintha a szűz szobra életre kelt volna, összekulesolt ujjai szétváltak és feléje fordulva az ég felé mutattak.

Megdermedve állott e jelenet hatása alatt Izidor a templomban. Gondolkodni képtelen, csak várta, hogy a jelenet ismétlődjék. De ez többé nem történt meg. S azóta rendes látogatója a templomnak. Vár újabb jelt, vagy valami megmagyarázhatlan vouzerő buzza, vouzza őt e sz. helyre?!

A nap leáldozott már rég, félhomály dereng a templomban, a hívők és ájtatoskodók egymásután eltávoztak, csak még Izidor áll elmélyedve szokott helyén. A templom oszlopai óriási árnyak gyanánt állanak, a lámpák fellobbanó lángjai bűvös fényt terjesztenek, bolygótűzként meg-meg csillámlanak az aranyozásokban. Ekkor esendes léptek hallatszanak s egy kéz nehezül Izidor vállaira s szelid hang szól hozzát: „Uram, ön beteg, nem lehetek valamiben szolgálatára?“

Izidor ijedten tekint az őt háborgatóra. Egy galambfehér fűrtökkel borított fő, egy jóságos, szelid aggastyán arcz tekint feléje bizalomgerjesztőn. Izidor szive körül valami melegséget érez, mintha valami láthatlan békától igyekeznék megszabadulni. Küzd, óriási küzdelmet áll ki belsejében s végre megszólal: „Igen, lelki atyám, én beteg voltam, de felleltem Istenemre! betegségeimnek gyógyszerét is! Uram oktasson engem, én keresztyény akarok lenni!“

V.

Midőn az embert magasatos czélok nem lelkes tük: ha a meghasonlás magvait önmagában hordja: kopárnak, sivárnak tünik fel az élet. Tengődik, de nem él az ember, mint a si-vatagok forró fővényében tengődő sárga növényzer.

Ilyen sivár volt Virginiának élete gyermekének halála után. A kétség, az önmagával való meghasonlás marezangolták kedélyét, mint hajdan a kánya Prometheus szívét. Férfje

egy ideig igyekezett őt szórakoztatni s talán egy kis tettetett bensőséggel fájdalmait elviselhetőbbé tenni, de látván fáradozásainak sikertelenségét abba hagyott.

Egészen magára volt tehát hagyatva Virginia, nem volt egy lélek is, kivel szívének tépett állapotát közölhette volna s egy szív sem, ki érezte volna, mi szenved ő.

Mivel anyagilag tehetőségében állott, kereste a szórakozást. Ejjárt társaságokba, koeszított naponkint, fényesen öltözködött s eléggé vügnak látszott. De ha valaki az erőltetett vígság esalfa aláreza alá tekinthetett volna magános óráiban bizonyára szánakozással telt volna el a magával meg-hasonított lélek küzdelmei fölött.

Óriási küzdelem volt keblében. Tudta jól, hogy ezen állapot veszélyes, nagyon veszélyes. Mindent elkövetett a küzdelmére. Megpróbálta komoly tanulmányokra adni magát. Ezelőtt a festészetet kedvelte leginkább, de most az eset kezében ölm súlyossá vált, a színek közötti összhangot nem találhatta fel. Majd irodalom pártolásához fogott. Minden nevesebb újdonságot meghozatott; egy pár lap elolvasása után felvágatlanul heverték a drága könyvek szobájában szanaszét.

Ilyenkor a legnagyobb fokú idegességben felugrott s látát sétálással igyekezett lecsillapítani. Bejárta kíséret nélkül a várost s a látottak tarkasága és változatossága lebilincselék egy kissé gondolatait és nyugodtabbá tévék.

Egy alkalommal este felé egy kisebb templom mellett haladt el. A templomból orgona szó hallatszott ki s seregesen mentek ki s be a hívők. Valami ájtatosság lehetett a templomban. Virginia majdnem nem tudván mit tesz, belépett. Udvariasan félre állottak a ragyogó szépségű és elegans öltözötű nő előtt a jelenvöltek. Virginia egy padban helyet talált. Rég nem volt ő már kath. templomban: félt is belépni. Valami belső hang folyton szemrehányást tett neki, mintha valami kínozta volna, ha kath. templom mellett elment.

A predikációt elvégezte a pap s a litánia elmondásához fogott, Virginia mintegy álomban a hívőkkel együtt mondá: „könyörögj éretünk.“

Most mintegy villámütésre öntudatára ébredt hollétének. Irtózat fogta el. Ama sz. csarnokban volt, melyet ő megtagadott; ama sz. névhez imádkozott, kit nem rég gyalázzal illetett. Szemei elhomályosultak.

(Vége köv.)

A bányavidéki róm. kath. esp. kerület plebániának rövid története.

Ijja: Kovács Gyárfás.

B, Csertés-Hondol. 4. Népesség. — E plebánia népsége is részben a régibb, részben a későbbi időkben bevándorolt különböző ajku esaládok és ezek ivadékaiból áll. Statisztikájuk különböző időkben különböző és neveik után ítélve magyar, német és szláv eredetűek. Az 1821-ben tartott házszenelés alkalmával a katolikusság állása ez:

In parochia	Csertesensi	135.
In filiali	Magura	10.
„	Bánpatak	2.
„	Berekszó	3.
„	Toplitza	1.
„	Tehát összesen	151. (Deer. Szep.)

1830-ik évben már 201-re emelkedett a népesség, míg a legutolsó népszámlálás szerint az anya- és fiók- községben 281 a hívek száma, mi jó bányaszerencsére vall.

Megemlítem, hogy Csértés-Hondol politikailag két különálló román ajku község, állván Felső-Csértésből, mely 628 — és Hondolból, már 1315 román lelket számlál. Itt tehát a katolikuság csak esep a nagy idegen tengerben.

5., Missio. — Mint az előbbi pont alatt láthatók, a katolikuság, illetve magyarság — itt sokkal esekélyebb számban van, hogysen a túlaradó román elemmel szemben praeponderálni tudna. Itt tehát a lelkipásztori hivatás egyetlen célja azon vallási és hazafias törekvésben nyerhet kifejezést, hogy mind vallásilag mind nemzetileg a kis nyáj a nagy oláh tenger elnyelő hullámaintól megóvassék. Itt azon axioma ellen kell tehát küzdeni, hogy az erősebb előtt meghajlik a gyengébb. S éppen ennek ellensúlyozásában kell nyilatkoznia a plebánia magasztos bivatásának. E cél elérésére — bár a szegénység ebben a legnagyobb mester — nem helytelen, sőt a vallási és nemzeti misszió szempontjából igen célra vezető mód és eszköz: hogy mind a templom, mind az iskola ügyei egy kézben — a pap-tanító működésében összpontosítva vannak; mert az iskola a templom előesarnoka levén, ha a pap-tanító ebben megszeretteti a templomot, ez folytatni fogja az életben az iskola küldetésének feladatát s így a templom szentbeszédai, hitoktatása és elemzése a felsőbb korban is fenntartója és fejlesztője lesz azon édes anyai nyelv és vallásnak, melyeknek elemi ismereteit az iskola, a kath. iskola nyújtja. Tehát az itteni katolikuság — magyarság egyetlen védangyala csak a vallásos nevelés lehet.

Ily helyeken bármily kitűnő akár állami, akár községi iskola, melyeknek növendékei általán nem a vallás éltető fuvalmától sugalmaztatnak — nemzeti szempontból sem érik el a katolikus iskolák sikerét. Miért? Azért, mert igaz ugyan, hogy az állami és felekezet nélküli községi iskolákban is megszereshetik a jövő reményei az elméleti és gyakorlati ismeretek balmazát; meg lehet engedniük, hogy a magyar hazához való ragaszkodás s honszeretet érzületének fejlesztését legfőbb gondjaik közé számítják és azok élesztésére és és izmosítása céljából zengnek iskoláik a legszebb nemzeti énekeinktől; de mert a modern felekezet nélküli állam és községi iskolai rendszer a vallással keveset törődve, csak gyér óraszámban enged időt és alkalmat a növendékeknek vallási ismereteik megszerzése és a vallásos nevelés fejlesztésére: azért a növendékeknek nincs sem elegendő idejük sem alkalmuk megismerni és megszerezni azt a Legszükségesebbet is, hogy t. i. ez édes hazán kívül, van még egy drága honunk — az anyaszentegyház, melynek vallása és törvényei ép oly szentek, mint maga a baba. Azért vallásilag sivar lelkek kerülnek ki az ily iskolákból; és mert a szeretet és vonzódás a Legszentebb iránt nem ébresztetett fel bennök: kerülük Annak hajlékát — a templomot.

S mi lesz ennek következménye oly exponált helyeken mint Csértés-Hondol is, hol a mindennapi élet kevés magyar szót tár elének? Az, hogy a növendék kilépve a közélet küzdő homokjára, fejlesztetlen és nem kultivált vallásos érzülete nem igyekszik felkeresni azon kised templomot, mely

legalább vasár- és ünnepnapokon a vallásos kebel lelki szükségleteinek kielégítésén kívül füleinkbe zengene a szép magyar nyelvet s tovább fejlesztené a nemzeti érzületet is.

Éként a növendékből lett életember legfeljebb csak keresztelvényéből tudja később nevét és characterét, mert az idegen nagy tömeg hullámzása lemossa ajkáról nyelvét és kiszívéből ingatag alapokon álló magyar érzületét!

Ezen esperesi kerületben történt sok oláhosodás nem emez elmélet elszorító bizonyítékát képezi-e? —

Tehát csak a vallásos szellemben működő iskola és ennek folytatása — a templom nyújthatják azon egyetlen mentő és óvószert, mely nemcsak hitők, hanem a magyar nemzetnek is ily exponált helyeken megmenti a híveket a fenyegető örvények elnyelésétől. Azért, midőn a csértési pap-tanítók iskolájok és templomukban a vallási és nemzeti nevelés és művelődés szálait egysíve, e számkivetett helyen magasztos bivatásukat betöltik: naponként kettős áldozatot mutatnak be — egyet az Isten — és a más nemzeti szent ügyünk létfenntartási oltárán. Hogy mily eredménnyel, példa erre azon lendület, mely különösen Prokupek Samuel pap-ságától kezdődőleg az itteni fiatalabb katolikus nemzedéken örvéntesen észlelhető.

Bizonyára az erdélyi magyar közművelődési egylet is, mely a csértés-hondoli magyarságnak a nemzetiségi hullámoktól való megóvására kiterjesztette vala figyelmét: ez övintézkedésének legfőbb zálogán az együttesen működő templomi és iskolai missziót tekintve, midőn, mint már eddig az előbbi pontokban jelezve volt: évi 200 frt kulturális segédmezését külön sem nem a papnak — sem nem a tanítónak, hanem a pap-tanítónak szavazta volt meg. — — —

Azért addig is, míg egy jobb jövő e kettős működés fáradozásait külön örökre osztaná: erőt, kitarást és jobbaeska tanítói honorarimot kívánunk e kettős missziót teljesítő csértés-hondoli lelkészeknek.

6. A plebánia az idők mozgalmi közt. E pont alatt az 1784 évi oláh mozgalmakra vonatkozólag, a mennyiben e plebánia, illetve hívei és az itteni földes urak sorsát érinti, ide másolom az abrudbányai plebániai könyvtár egy egyveleges tartalmu manuscritumának (sub numero: 649) minden czím és datum nélküli következő anonim feljegyzését:

„Mindjárt a lázadás elein a Maroson innen lakó nemesek és birtokosok a Maros folyó tulsó részén levő biztosabb helységekre vonultak, bátorság tekintetéből Nemes Hunyadvármegye tisztsége (Tabula Continua), mely Zarándmegyével egyesítve volt, működött nemesek, hanem némely lázadó főnököket is elfogatott, így Murza Angyel hondoli bányász és Baresai Lajos ur jobbágyát fiával és vejével együtt elfogatta és a Dévai fogházba tartotta, kézre nem kerithetvén annak testvérét Murza Tagyert, kik mind négyen a legfőbb czinkosnak üsmertettek.“

„A hondoli német bányászközönség nyugalmasan ugyan, de félelemben folytatta bánya munkálkodását. A veszély nöttével az aggodalmak is mind inkább nevedtek, melynek következtében folyamodtak a bányász törvényszék közbevetése által a hunyadvármegyei tisztséghez és kérték, hogy hondoli elfogatott és a Dévai fogházba fiával Murza Angyellel és vejével letartóztatott Murza Angyel bányász, ki a fogságból való kimenekülését vagyoniassága tekintetéből reméli, a fog-

ságból ki ne bocsátaná, sőt érdeme szerint megbüntetné a következő okokból: és pedig

„Hogy 9-ber 6-án midőn a fellázadott jobbágyok Hondolba a földesurak fogadóit össze rombolták és onnan Nagyágra basonló czéllal által mentek; az előbb megneveztek a kerítéseket össze vagdalva nagy hangon kihirdették, hogy holnapi napon azaz vasárnap*) minden házból egy egyén, s ha lehet fegyveresen a Maros partján megjelenne mind a magyarok leöldöklése, mind pedig Déva városa kirablása végett tulajdon háza felgyújtása büntetése alatt.“

„Szombat estvétől fogva egész éjjel, kurjongatásokkal, lármával és fenyegető lázadásokkal a hozzá csatlakozandókat összegyűjtötte, vasárnap egy már azelőtt el lopott lóra ült, az egybegyűlt lázadókat lelkesítette, és őket a kitűzött helyre vezette, a honnan visszajövet a mitgós Báró Josika Dániel ur ménességéből hat lovakat hozott, melyeket, mint hogy el nem adhatta, három betekig maga istállójába tartotta, azon lovat pedig, melyen ült, annyira elrongálta, hogy körmei is elvérzettek.“

„A következő napon több társaival 48 darab szarvasmarhát Baresai urtól elhajtott, haza hozta és felosztotta, magának csakugyan többeket megtartván, szidaimazsái közt nagy nyilvános okát adta, hogy földesurának, eddig elé 500 frtot Taxa fejében fizetett és ez véres verejtékének és fardaságának jutalma.“

„Azon vasárnap, midőn Dévát meglepni igyekeztek, Murza Angyelnak Angyel nevű fia lö futtába visszatért és nem annyira kéroleg, mint fenyegetőzoleg parancsolta, hogy a római catholicus templomba harangoztassék, hogy a többi bányászok is segítségekre legyenek és midőn idő várva a felekezetteliek által dorgáltatnék, maga Murza Angyel azt felelte: várakozni fogunk még két nap, kiknek ha nem jövend katonai segítség, a németekkel hasonló módon, mint a magyarokkal, banni fogunk, ezek után kérkedve továbbá mondá, hogy pisztolyát az erdőbe az ifjabb Nándrába ki lötte.“

Ezekből nemcsak az tűnik ki, hogy a Hóra világ idejében az itteni „német bányász közönség“ — katolikusság meglehetősen szorongatott viszonyok között élt, hanem megtudók azt is, hogy Nagyágnak is megtámadtatása Murzáék és az általok fellázított esertés-hondoli oláhság által történt. Mert mint Nagyágnál ugyan ezen pont alatt irám, Nagyágot november 5-ik után következő szombaton (tehát 6-án) támadták meg az oláhok, fennebb pedig épen Murza Angyel vádoltatik, hogy az általa felbujtatott jobbágyok „9-ber 6-án mentek által Nagyágra hasonló rablási czéllal“. Miből világos, hogy Nagyág kipusztítása is Murzáék műve volt.

Ha ezekhez még hozzá jegyzem, hogy P Fischer Damaszczen ez időben volt csertési lelkésznek lakása a bujdosó magyarság menhelyétől szolgált: e pontnak is végére jutottam, mert az 1848—49 évi oláh mozgalmakról e pleháuiát illetőleg nincsenek adataim.

(Folyt. köv.)

*) November 7-én meg is kísérlették az oláhok Déva kirablását és a magyarság kiölését, de Benkő J. szerint Zeyk János és hős társai által visszaverettek. Az elfogattak felett „lábon tartottak törvényt“ s mértek rájuk fejtétel büntetést. (Az 1784-ben támadott oláh zenebonának leírása. Készítette: Benkő József. Kézirat az abrúdbányai Bibliothecában s. n. 649.)

Kisebb közlemények.

— **Jegyzőkönyv** az erdélyi róm. kath. irod. társulat választmányának 1893 évi január hó 4-én tartott gyűléséről.

Jelen voltak: Dr. Tódor József alelnök, Dr. Cserni Béla ellenőr, Butyka Sándor, Fejér Gerő, Forster János, Pál Antal, Tamási Aron, Vass Albert vál. tagok és Zlamál Agost titkár.

1) Dr. Tódor alelnök szívből üdvözlö az új év kezdetét a választmányt s Istennek áldását kéri kiválóan a lapszerkesztő bizottságra, melynek eddigi munkásságáért a társulat nevében köszönetet szavaz.

2) A mult közgyűlés jegyzőkönyvének a szokott módon való hitelesítése — tudomásul szolgál.

3) Az alelnök jelenti, hogy Tuczay János sátoralajjuhelyi főgymn. tanár társulatunkból való kilépését jelentette be. Mivel a kilépés alapszabályaink értelmében történt, — Tuczay János kilépése tudomásul szolgál.

4) A számvizsgáló bizottság beterjeszti jelentését, mely így szól:

Az erdélyi r. k. irod. társ. pénztár számadása. 1892-ik január 1-től deczemb. 31-ig. Bevétel 1643 frt 20 kr. Kiadás 1467 frt. 91 kr. Pénzmaradék 175 frt. 29 kr.

Az utolsó pénztár vizsgálatától, azaz 1892-ki oktob. 12-től decz. 31-ig.

I. Bevétel: 1. Nagyméltóságú Püspök Urunktól 400 frt. 2. Pályázatokért 8 frt. 3. Kamatok a tőke után 54 frt 41 kr. 4. Előfizetések és tagdíjak 207 frt 70 kr. összesen 670 frt. 11 kr. — II. Kiadás. 1. Közművelődésért hátrálék 30 frt 91 kr. 2. Közművelődés 37—53 számaért 338 frt. 3. Ujságbélyegkekre 45 frt. 4. Közművelődés expedialása ($\frac{1}{10} - \frac{31}{12}$) 24 frt. 5. Utalvány apokért 2 frt 50 kr. 6. A takarékpénztárba a tőkéhez 54 frt. 41 kr. összesen 494 frt. 82 kr.

I. Bevétel 679 frt 11 kr. I. Kiadás 494 frt. 82 kr. maradék mint fent 175 frt 29 kr. Ebhez járul még 1104 frt 41 kr tőke a takarékpénztárban és 1893. jan. 1-től sz. kamat. 1893. jan. 4-én. A pénztár kezelői. Helyes: Tamási Aron, Pál Antal.

Ezen jelentés tudomásul szolgál s a pénztár kezelőinek a jelzett időre az ideiglenes felmentvény megadatik. Kapcsolatban ezzel elhatározza a választmány, hogy a 175 frt 29 kr. maradékból 45 frtot és 59 krt a helyi takarékpénztárban elhelyezett 1104 frt 41 krhoz esatol, hogy így a tőke 1150 frtra egészíttessék ki.

5) Az alelnök jelenti, hogy a „Közművelődés“ kaució mellett eddig politikai cikkeknek is hozhatott, de az ezen kaució alapját képező érték-papirokat usgos Barts Ferencz nagyprépost ur — vagyoni viszonyait rendezni ohajtván — viszakérte s így tehát lapunk megszűnt politikai lap lenni. Azen kérdést terjeszti a választmány elé: kívánja-e és szükségesnek tartja-e a választmány, hogy lapunk politikával is foglalkozzék, s ha igen, akkor gondoskodjék arról, hogy a kaucióhoz szükségesetű pénzt vagy érték-papirokat valamely társulattól vagy testülettől mielőbb szerezze meg. — A vá-

lasztmány tekintettel arra, hogy lapunk az erdélyrészi katolikusoknak minden fontos, tehát politikai ügyben is hivatalos irányadója s hogy politikával éppen napjaink egyházpolitikai mozgalmait véve tekintetbe okvetlenül, kell foglalkoznia — egyhangulag elhatározza, hogy: kívánja és szükségesnek tartja a „Közművelődés“-nek politikai tendenciáját s Dr. Cserni B. és Zlamál A.-t megbizja, hogy a kaució megszerzése ügyében a szükséges lépéseket tegyék meg.

6) Az alelnök a jegyzőkönyv hitelesítésére Butyka S., Pál A. és Tamási A. vál. tagokat kéri fel.

K. m. f.

Zlamál Ágost,
titkár.

Napi események köréből

— **1/2** „**A gyulafehérvári papnövelde** ügy a maga, mint a mélyen sújtott rokonok és osztálytársak nevében szomorú szívvel jelenti tisztendő *lembéngi Kovács István* VIII. gymn. o. t. papnövendéknek, a hadoklók szentségében való áhítatos részesülése után, reményteljes életének 18. évében f. hó 17-ikén esti 10 óraker rövid betegség folytán bekövetkezett elhunytát. Az Istenben boldogult bült tetemei f. hó 19-ikén d. n. 1/2 3 óraker fognak a városi kőtemetőben az Ur békéjében letéteni. Lelkéért az engesztelő szent mise áldozat f. hó 19-ikén 7 óraker reggel fog a Papnövelde kápolnájában a Mindenhatóknak bemutatni. *Lux perpetua luceat ei!* Gyulafehérvárt, 1893 évi jan. hó 18-ikén.“ egyházmegyénk egy reményteljes levitáját, a papnövelde intézet egy minden tekintetben kiváló növendékét és gymnasiumunk egyik legjelesebb tanulóját gyászolja a boldogulban. Dies ó pályájának Néboja felé haladott: elméjében nemes és szent gondolatokat forgatva s szívében kibeszélhetlen örömmel, hogy az Ur oltárához való bemenetelnek már küszöbén állhat. Már látta lelki szemével az ígértnak amaz áldott földjét, mely az Isten ígéjének tejjével és mézével bővelkedik. Már látta a lelki Gileádot, melynek balzsámával az éppen napjainkban oly sok bánatban és keserűségben sínylődő Sionunk leányának vérző sebeit gyógyítani remélte: már látta a lelki Tábornak hőzvetőjét, melyen Isten választott cubereit az Istenhez közelség szent fénye sugározza körül; már hallani vélte az Urnak éme szótát: „Ime, én ígértem a te szádba adom... hogy gyomlálj és ronts, vesztis és széthányj, épits és ültess“ (Jerem. 1. 9. 10.)... s mindez arra bírta, hogy Horatiusként: „multa tuis fecitque, sudavit et alsi“... s ime, viruló életfáját a halál vihara egy érintéssel gyökerestől kitépte, a jó Isten őt magához szólította. Sok szép tehetőséget és még szebb reményeket vitt magával a sírba. Adjá meg Isten lelkének az örök világosság jutalmát.

— **Köszönetnyilvánítás.** A verespataki róm. kath. egyházközség ezennel a nyilvánosság terén mond tek

Drégán János főgondnokának leghálásabb köszönetet azon nemes adományáért, melynélfogva a toronyóra árának 215-frtnyi hátralékban levő részletét egészen kifizetni sziveskedett. Tudjuk azt, hogy nemes jó szíve csak a jótéteményekben keresi s találja fel jutalmát, mert nemcsak egyházunk, hanem városunk, a közművelődés, egyes vállalatok és magánosok évenként nagy mérvben élvezik jótékonyosságait: mindazonáltal szerénységét legkevésbé sem akarjuk megsérteni, midőn a fennebbi jótékonyosságával együtt a közelmúltban templomunknak hozott igen szép miszeruháért is e téren hálat szavazunk, kérvén a jó Isten, hogy viruló egészség mellé adjon annyi aranyat, mennyi jó szíve vágya szerinti adakozásra szükséges: azonkívül az érdemelek záporából, melyből igen sokszor érdemtelenekek is jut, egy-kettő az ő háza, közügy és egyház terén igen jól érdemesült mellét is ékesítse! Verespatakon, 1893. Január 14-én. *Sneff József* plebánus, az egyházközségi tanács elnöke. *Jánky Kálmán* az egyh. községi tanács jegyzője.

— **Meghívó** az alsófehérmegyei történelmi, régészeti és természettudományi együletnek 1893. január hó 22-én d. n. 4 óraker Gyulafehérvárt, a városház tanácstermében megtartandó VI. rendes közgyűlésére. I. Dél előtt 12 óraker Püspök ur ő Nagyméltóságánál, mint az egyület vednökénél tisztelgés. II. A közgyűlés tárgysorozata: 1. Elnöki megnyitó beszéd. 2. Titkári jelentés. 3. Muzéum- és könyvtári jelentés. 4. Pénztárnoki jelentés és számadások megvizsgálása. 5. Felolvasások, tartják Veszely Károly prépost-plebánus és Zlamál Agoston főgymn. tanár. 6. Indítványok, melyek azonban a megelőző választmányi gyűlésen bejelentendők. 7. Választmány egy negyed részének kisorsolása, s azok helyébe új választás. A közgyűlést megelőző napon d. n. 4 óraker választmányi gyűlés tartatik. Gyulafehérvárt, 1893. január hó 15-én. *Osató János*, elnök. *Kóródy Péter*, titkár.

— **Hálaállírék a papnövelde folyósóján elhelyezendő képekre.** Ft. Rancz János esikkarcfalvi pleb. ur 2 frt., nt. Szmolten Pál tordai s. lelkész ur 1 frt., nt. Biró Mihály esertéshondoli lelkész ur 1 frt. Ciceró e jelmondata mellett: „Ki neveltetett közülünk szépművészileg s tudományosan; kinek nevelői, mesterei s tanítói, kinek a néma hely, hol tápláltatott-vagy tanítatott, hálás emlékezetel eszébe nem jutnának?“ ajánlottak Kalapács Imre ehedi pleb. — 1 frt., Papp János jobbágyfalvi pleb. 1 frt., Szántó István hodosi pleb. 1 frt., Riskó László jobbágytelki pleb. 1 frt. Az eddig begyűlt hálaállírék összege 19 frt.

— **Az erdélyi róm. kath. irod. társulat pénztárába fizettek:** Gál Miklós, elf. 1892-re 4 frt. Miklós Albert, elf. 1892-re 4 frt. Zagyva Mihály, elf. 1893-ra 4 frt. Minorita társház Nagyenyeden, elf. 1892-re 4 frt. Konez Ignác elf. 1892-re 4 frt. Rácz István, elf. 1892-re 1 frt. Zonda Vince, elf. 1892-re 2 frt. Szánthó Viktor, rfg. 1892-re 2 frt. Varga Sándor, rfg. 1892-re 2 frt. Kaszler Ferenc, rfg. 1892-re 2 frt. Szabó György, rfg. 1892-re 2 frt. Dr. Cserni Béla, r. g. 1892-re 2 frt. Baka Mátyás, elf. 1892-re 1 frt. A esiksomlyói önképzőkör, elf. 1891-re 1 frt. (Folyt. köv.)

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: ZLAMÁL AGOST.
Szerkesztőtársak: BALINTH GYÖRGY, Dr. CSERNI BELA, FEJÉR GERŐ, FORSTER JANOS.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.